

BUSINÀ 73°

1997-1998

(Panizza Lorenzo – Pittaluga Lorenzo)

Buna sira, buna sira me cari siuri! Cun ist'ani a suma rivà a setòntatrei. U smeja nénta, ma i son tòncc e ònche se tüt el mond el cambeja, noi a tnuma dür ant la nostra tradision. Auruma rivè au sentenari, ma a bütuma meja 'd limit a la Pruvidensa!

Se ch'ì na disi dla Pulitica? C'ù j'è certamént na gròn cunfusión. Almenu na vòta u j'era i partì e 't savì chi c'l'era rus, neier, biònc, verd... Adès i j'hòn cambià i nòm e basta stè an sla cadrega, ch'is bütu ansèma na vòta 'POLO'-'CENTRO'-'LEGA-CCP-CCC', e in'atra vòta 'POLO-ULIVO'... purtìgal, mandaren: 't sai pü chi ch'ì son. Poi i rüsiu, is tiru i portasèni ant la scheina e i sgiaf an sla faccia: i dòn pròpi in bèl esempi! Im smeju i làder 'd Pisa. I sei chi ch'ì sòn? I son cui là che d'au d'ì i rüsiavu e 'd nòcc j'andavu ansèma a fè baldoria. El visi l'è sémper cul! Iv na visi quòndi c'ù j'era Mussolini? Anlura l'ava numinà el Principe Umberto 'maggiore'. Na giurnà, in gerarca u j'ha dicc: "Duce, adès che el Principe l'è 'maggiore', el malcuntént l'è 'generale'". Anlura Mussolini a l'ha pensà cun la so testa gròsa e plaia, e a l'ha facc in decret per numinè el Principe 'generale'. Ma la gènt a diva: "Adès che el Principe l'è 'generale', el malcuntént l'è 'maggior'". Poi u j'è rivà i 'compagnì', che quòndi ch'ì favu l'esam a j'ater 'compagnì' per fei fè carriera ant el partì, i j'hòn ciamà a jën: «'T ai darreivi di sòld al partì?». «Certamentel!». «'T ai darreivi to fió al partì?». «Sübit!». «'T ai darreivi la vaca al partì?». «Eh, no!». «Ma c'mèla, 't ai dai i sold e 'l fió e 't j'a dai nént la vaca?». «Per forsa: la vaca aj l'hó dabon!». J'èv sentì se c'ù j'è capità l'ater d'ì a cul nonu c'l'ha purtà so 'nvud a lo zoo? Cula masnà u sè anfilà ant la cancelada e in lion u stava per dèj na sampà, ma in omi grònd e gròs cun na camisa verda ui la sciònc da j'iongi e u d'ì dop an su jurnal u j'era scricc: "Na 'camisa verda' ui gava el pasto a un extracomunitario"! E i j'ei vist chi a Lisòndria la Sindachèsa Calvo? A vigla acsè, u smeja nénta, ma l'è facia 'd na 'lega' rubüsta.

I savu pü andò bütè i sold e i j'hòn facc el pisti per el biciclèti. Purtròp a Lisòndria ui sarà sé e no tròntasing o quarònta personni ch'ì vòn an biciclèta, tücc j'ater i vòn an machina! Anveci del pisti ciclabili, i pudivu fè el pisti per i còn, acsè us pudiva andè anòn pü tranquil. Ev vist quònc cartel ch'ì j'hòn bütä sü? In cartel per ogni frasiòn c'mé s'a fisu a Milòn. Ma noi ònche senza cartel a suma andó c'ù j'è la Spinèta o 'l Mandrògn. I vigil i son sémper pü anrabià! Na vòta i scrivivu el mülti cun la biro e bütivu

an pò' 'd temp, adès, cun 'sa machinèta, 't ei nént ancora ferm, che i t'hòn zà facc u scuntren. Basta ciapè di sold ch'i fòn el mülti ònche al biciclèti. E adès ch'i j'hòn büta tücc si palèt long ai marciapè, ch'i smeju di 'birilli'. Devi stè atént perché, s'it vigh büte in pé zü dal marciapè, u 't tuca paghè sinquòntamila liri. Vist ch'i sòn pü andó piè di sold, adès a s'è bütiya ònche la Pruvincia c'l'ha büta la tasa ònche sui sapé. Me am ciam, ma per andè ant la vigna, c'mè c'a fasa? C'a vula?

E la Sanità la fa acqua da tüt el part. I j'hòn cambià nòm, us ciama pü USL, ma ASL. Ma el coui i son sémper longhi! C'mé cui doi vègg ch'i'eru an fila, e jèn ui ciama a l'ater: "Ma te se 't hai?". "Per adès gnente, ma quònd c'ui riva al me turn, a j'avrò sicür cuc cosa!". Adès i dutur 'd la mutua i j'hòn ammach prèsia. Cun mila o doimila mutuati, i sòn gnònc chi 't ei, cm'é c'u j'è sucès a Madama Brambilla c'l'a ciama u dutur perchè so marì l'è malavi. Quòndi c'u riva ant la curt, ui creja d'ant la curt: "Madama, c'mè c'u sta so marì?". Lé ai rispond: "A l'ha i pé frigg!". E u dutur: "C'ui büta na quèrta". U di dop, sémper d'ant la curt, u dutur ui ciama: "C'mè c'u sta so marì?". "A l'ha i pé ch'i brüsu!". "C'ui gava la quèrta!". U dutur el pasa na smònna dòp e ui ciama: "C'mè c'u sta so marì?". "L'è mort!" "Eh! Madama, la sciensa la fa cul c'l'a pó!". Voi i reij, ma quòndi ch'i andei ant el mònc di 'sa gént lé, u j'è da piònsi. C'mé cula dòna c'l'a ciama u dutur perchè a so marì u j'è entrà in rat ant la gula. U dutur ui dis: "C'ui diga ad drobi la buca e 'd teni in tòc 'd furmag da gratè davònti a la buca, che a riv sübit!". Quòndi che u dutur u riva, a trova l'omi cun la buca druèrta e na sardenna an mònc: "Ma a j'ho dicc in tòc furmag da gratè!", ui dis u dutur. "Al so" u rispond "ma adès ui dév sòrti ònche el gat!".

Eh, la sciensa medica l'ha facc di prugrès enormi. Adès per büte al mond del masnà, 't pòri sèrni: biond, mòru, cit, grond, antiligént, e ònche se 't na vorì jèn, doi, trei... Però se a 't va ma, u 't capita c'mé cul om c'u telefuna au dutur: "Dutur, ai suma, ch'el vena 'd cursa, a l'è l'ura!". C'mé c'u riva, u dutur u serca 'd iüte cula dòna a parturì e impruvisamènt ui mònc la luce! El mari el cur a piè la lanterna, e dòp an po' ui nas la prüma masnà. Ma u dutur u dis al mari: "Ch'el vena, ch'i ui na j'è in ater!". La smiava finija, ma dòp des minüt u dutur u dis: "Ui na riva ancora jèn!". Anlura el marì u dis: "L'è mei smursè la lanterna, um sa c'l'a seia la luce c'ui tira!". Se poi 't senti parlè i dutur fra lur, is dòn in mügg d'arij. "Im cunòsu an tüt el mond: im cunòsu ònche da l'ater mond!".

Ormai anduma avònti tücc cun la raccolta di pòncc: cun u detersiv, col cafè, cun l'acqua mineral e adès ònche cun l'Università it dòn di pònc; quòndi 't rivi a dusentquarònta pòncc, 't pòri sèrni: o la laurea o la biciclèta. A pruposit 'd la scòla: i cambeiu tüt. Adès la geografia a l'anteresa pü ansèn, però i son tücc anfularmà per l'educasion sesual, e ist pover

masnà i son tücc spaisà; c'mé el fiò 'd Carlen che u duviva fè in sundagi e a l'ha ciamà: "Nònu, andó 't ei nasì?". "Suta in vérs". – "Nòna, e te andó 't ei nasìa?". "Suta na foia 'd süca". – "Mama, e te andó 't ei nasìa?". "U m'ha purtà la cicogna". A ist póncc, cula pòvra masnà la va ant la só stònsa e u scriv an su diario: "An 't la me famija ansèn a l'è nasì nural!".

A diva di stüdent che quòndi ch'i riesu a piè cul tòc ad carta, is dòn in müg d'arij. C'me cul là che, dop sèt o ot ani, l'è riusì a laureèsi an agraria e, quòndi c'l'è turnà au so pais, e aughenda in paisòn, 'd cui 'd na vòta cun el mòn ch'i smjavu di badì, lü u dis: "Bon òmi, u sa che au di d'ancò u j'è del tecnichi novi per travajè i còmput. Voi i devi mudernisèvi. A scumèt che da ist còmput i goi al masim des quintal d'òrsu!". "Siur dutur, lü a l'avrà rason, ma da 'st còmput me a goi di ravon!".

Adès la vita l'è cambiaia an tüt. Quòndi 't vai per la strà o 't ei ant in negòsi, 't senti ammach pü sunè e tücc ch'is tucu an sacòcia. Us capis nént s'ü seia u telefonino o el fax portatile o la mustra cun la sveglia o to nòna c'ut ciama col salvavita Beghelli!

Adès poi it fòn amni na testa grosa acsè cun la dieta: la pastasücia l'a fa angrasè, la carn ut fa amni el polistirolo, la turtà ut fa amni u diabete; e anlura, quòndi 't entri dal maslè, 't sent ammach pü del dòn ch'i disu: "C'um daga doi o trei etu 'd caré di vitellone adulto, c'ü seia magher, senza òs, senza pèl, senza venètti e senza nervèt". E i maslè cuca vòta i perdu la pasiensa e i rispondu: "Madama, chi davònti u j'è in butiè, c'as fasa dè mèsa dunseina d'ov!". Adès però, se pròpi 't vori esi a la moda, dòp la dieta, devi fè u lifting, se no 't ei ansèn. Te at c'mensi cun u lifting 'd la facia, pó' cul du stomi, pó' dla pònsa, poi del ciapi, acsè cun tüt la pèl che 't vansi, 't póri fèti na valis!

Ònche la Cesa l'a dventà sémper pü mudèrna. Na vota Sòn Francèsc l'andava an gir d'istà e d'inver a pé bèle scus. Adès i prèvi i son tücc elegònt, ch'i smeju di figüren, e poi i sa spostu an machina o an aereo. C'mé cul Cardinal che an sl'aereo l'ha ciamà a l'hostess in whisky e pó', mentre c'ü stava per beivi, u j'ha ciamà a che autésa ch'i vulavu. "Ündesmila meter, Monsignor!". "Ahi! A suma tròp ausen al Padreterno, c'um porta na camomilla". Aughenda tütà 'sta cunfision, ònche el Padreterno u sava pü se fè, acsè u j'ha dicc a so Fió d'amni per la sgonda vòta an s'la tera. I pasu trònta, quarònta, sesònta, utònta ani, ma u Signur u turna nént a cà. Dòp nuvant'ani us presenta a Sòn Peder in vègg gòb e mal artusà. Sòn Peder ul uarda e, quòndi c'l'ha capì c'l'era el Fió del Padron, ui fa: "Ma Signur, a ta spiciavu dop tròntatrei ani: se c'ü t'è capità?". "Eh, me car amis, an sla tèra u j'è còmbià tüt: anveci dla pena di morte, i m'hòn dacc l'ergastolo!". Va bén, adès a la piònt lé e av present la me famija...